

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 29. avgusta 1876.

O b s e g: Severnoamerikanski sovražnik krompirja že v Evropi! — O Ljubljanskega barja osuševanju. — Kmetijski zgodovinski spomini vsega sveta vredjeni po mesecih. (Dalje.) — Postava in službeno navodílo za c. kr. žandarstvo v našem cesarstvu. (Dal.) — Matice slovanske kalijo javni red in mir. — Mnogovrstne novice. — Tri dni na Koroškem. — Mati ga izdá. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Severnoamerikanski sovražnik krompirja že v Evropi!

Ravnokar je kmetijskim družbam od c. kr. ministerstva za kmetijstvo došel dopis, naj razglasijo po časnikih, da je krompirjev žužek, „koloradovec“ imenovan, se iz Amerike na ladijah čez morje pritepel v Nemčijo in Švedsko, kjer je na več posestvih ves krompir pokončal. Vlada Avstrijska je tedaj ostro ponovila prepoved vvaževanja krompirja in drugih sumljivih stvari iz severne Amerike, in naroča zdaj kmetovalcem pazljivim biti, da ne dobimo novega tujega sovražnika v naše dežele. „Novice“ so ta mrčes popisale in v podobi prinesle v svojem 27. listu.

O Ljubljanskega barja osuševanju. *)

Uže nad sto let se posvetujejo in spisavajo črteže, kako bi se Ljubljansko barje**) ali močvirje osušilo, da bi se potem dalo obdelovati. Za razna početja v to namero se je potrošilo malo ne ravnih milijon goljdinarjev; a danes, ko je minolo 100 let, ne moremo drugače reči, nego to, da Ljubljansko barje še zdaj ni osušeno, kajti 36 ur naj zdržema dežuje, pa voda zalije najboljše njive in travnike ter prežene ljudi iz hiš; s prosta rečeno, vsaka povódenj ozbiljno pretí, vse do hámeta uničiti naseljencem, katere je na močvir priva-

*) Ta sestavek smo prejeli iz rók možá, ki vse razmere, vse dobrote pa tudi vse britkosti in težave močvirja temeljito pozná, in ga je spisal „sine ira“ le na korist dobri stvari. Z ozirom na to, da imamo pričakovati nove postave za obdelovanje tega velikanskega zemljišča, ki pomoči deželne zastopa potrebuje ravno tako živo kakor pomoči deželne vlade, zato o natisu tega članka javno izrekamo željo, naj bi gospodje, ki imajo besedo o tej zadevi bodi-si pri c. kr. deželni vladi, deželnem zboru in mestnem odboru, ne prezrli tega sestavka, ampak ga vrednega spoznali svojih študij ter jih kjer koli in kakor koli na korist važni stvari objavili. Vred.

**) Poleg besede: močvir, močvirje imamo Slovenci tudi besedo: bára, barje (sumpf, morast). Beseda barje izancem še zdaj obče rabi, na levem bregu Ljubljanice pa močvirje imenujejo mah, ker zgornja plast močvirja, ki se požiga, je mah. Pis.

bilo nekoliko uspešnega osuševalnega truda poslednjih 60 let. Povedati je, da se nikakor ne morejo osušena imenovati zemljišča takošna, katera vsak večji dež preplavi, nego samo ona, katerih nikdar ne zalije povodenj. Odtoka spodnje mokrote zdaj k osuševanju niti prištevati ne mislimo.

Kakor povsod in vselej po obdelanih zemljah, tako se je ob osuševanju tudi pri nas menilo v začetku, da je treba vodi vsako zapréko iz Ljubljanice umakniti. Za tega delj se je v strugi sredi Ljubljanice povéčal odtočni prostor in razstreljali so skale v Kodeljevem prekopu, a samo do fabrike za koce pri Udmatu. — zakaj ne tudi še dalje, tega pusta močvirska pamet ne more nikakor z lepa razumeti — s prosta rečeno, pohvalna delavnost se je gibala, da bi se izboljšala zemljišča Ljubljanskega močvirja. A vsa ta dela, kakor hočemo razbistriti pozneje, niso pokazala toliko vspeha, kolikor se ga je bilo nadejati, in mislili smo sploh, da je delo po 1865. letu prestalo (nehalo) samo zato, da bi se malo počakalo in pazilo na to, koliko je ta stvar pomogla ali ne pomogla, ter da bi se kaki najdeni nedostatki (pomanjkljivosti) do dobrega odpravili z novci, kar je še gotovih v to namero.

Že prvo leto potem, to je, 1869. leta, razodela je nam jesenska povodenj, da imamo od vseh dozdanjih osuševalnih početij mnogo skopejšo korist, nego so jo obetali računi, ter da je treba stopiti še obilo korakov dalje, predno dospéjemo tje, kamor nam oko hrepeneče meri; zato smo komaj čakali, kakošno novo delo pride zdaj na vrsto. Pripovedovalo se je namreč, da zopet nameravajo popraviti Grubarjev, zelo pomanjkljivo izdelani vodotoč; da Ljubljanci od ustja Grubarjevega vodotoča do Kodeljevega prekopa mislijo ponížati strugo, in skale razstreliti od Kodeljevega prekopa do Fužin. — Al vsega tega ni bilo nič. Iz Kodeljevega prekopa se skale niso iztrebile, a pač so se dajale privolitve takim napravam, ki vodi branijo odtekati. Struga se še zdaj Ljubljanci stesnjuje z novim nabrežnim zidovjem in s cestnimi smetmí; ob šiji (škarpi) Grubarjevega vodotoča je do tál nasajeno visoko drevje in vrbovje, rekel bi zato, da se za njim skriva slaba naredba; s prosta, počelo in storilo se je vse, kar se je móglo, da bi se vspeh vzel napravam, katere so se močvirju na korist godile celih 100 let.

Naposled so ukrenili, Cornov vodotoč podaljšati, da bi se moglo obdelovanje pričeti tudi po nizkem svetu onega barja, kar ga imajo Gorice in Belke, sploh po